

Factbook: externe arbeidsmarktanalyse mbo-landschap Zuid-Holland

versie 1.0

Datum: 14 januari 2020

Inhoudsopgave

Introductie en definitie

1. BBL in Zuid-Holland

2. De regionale economie – beroepen

3. De regionale economie – sectoren

4. Conclusies

Bijlage

Introductie

De afgelopen jaren zijn er flinke stappen gemaakt met het experimenteren en aanbieden van onderwijs dat bijdraagt aan Leven Lang Ontwikkelen (llo). De SER stelt dat llo voornamelijk een regionale opgave is.¹ Bestuurders van Zuid-Hollandse mbo- en hbo-instellingen komen een aantal keer per jaar bij elkaar in de ‘bestuurlijke onderwijstafel Zuid-Holland’. Vanuit de Economic Board Zuid-Holland en verschillende mbo-instellingen bestaat de wens om, naast de beschikbaar gekomen analyse van hbo, ook meer inzicht te krijgen in het Zuid-Hollandse aanbod van ‘llo-onderwijs’ op mbo-niveau. Het inzicht in llo-onderwijs draagt daarmee bij aan de gezamenlijke opgave om het onderwijs beter aan te laten sluiten bij de huidige en toekomstige arbeidsmarkt.

De vragen die in deze verkenning centraal staan zijn:

- 1. In hoeverre sluit het aanbod van opleidingen gericht op llo van Zuid-Hollandse mbo-instellingen aan bij de vraag en het aanbod op de arbeidsmarkt van de komende jaren?**
- 2. Welke kansen en mogelijkheden kunnen worden herkend om vraag en aanbod beter op elkaar te laten aansluiten?**

Birch heeft deze vragen beantwoord door een analyse uit te voeren op de beschikbare kwantitatieve databronnen over het huidige aanbod van llo-onderwijs van mbo-onderwijsinstellingen in Zuid-Holland en de situatie op de arbeidsmarkt. Vervolgens worden deze twee perspectieven met elkaar gecombineerd en kunnen er kansen worden herkend om de aansluiting te verbeteren. Deze bevindingen worden gedeeld met de bestuurlijke onderwijstafel op dinsdag 28 januari 2020 om zo te komen tot een gedragen advies. Dit onderzoek is begeleid door een stuurgroep bestaande uit Ferrie Förster (EBZ) en Marcel van den Broek (ROC Mondriaan).

Leeswijzer

In het eerste deel wordt het aanbod van BBL-opleidingen in beeld gebracht. Hierin zal het aanbod van de verschillende onderwijsinstellingen van Zuid-Holland worden vergeleken. De focus zal liggen op de opleidingsdomeinen die aansluiten bij de EBZ speerpunten. In het tweede deel wordt een kort beeld geschetst van de Zuid-Hollandse economie. Hierin wordt op sectoraal niveau beschreven waar potentie kan liggen voor het aanbieden van llo-onderwijs. Vervolgens wordt de koppeling gemaakt naar de arbeidsmarkt door inzicht te verschaffen in de vraag vanuit de arbeidsmarkt naar beroepen en opleidingsrichtingen.

Definitie llo

Brede definitie llo op mbo-niveau

Er bestaat geen juridische- of beleidsdefinitie van Leven Lang Ontwikkelen. Soms wordt het afgebakend naar al het formele leren en ontwikkelen van werkenden en werkzoekenden boven een bepaalde leeftijd (bijvoorbeeld alleen 18-plussers of 23-plussers) of al het formele leren en ontwikkelen dat volgt op een vooropleiding (bijvoorbeeld alle opleidingen die post-initieel zijn).

Over het algemeen wordt in discussies een ruime definitie gehanteerd '**waarbij het gaat om scholing die volwassenen volgen om een positie op de arbeidsmarkt te verwerven dan wel om hun bestaande of toekomstige positie te versterken**'.² Binnen deze definitie vallen dus volwassenen (personen ouder dan 18 jaar) zonder en met vooropleiding in de vorm van starters, herstarters en doorstarters. Ook is deze definitie ruim in de verschillende verschijningsvormen van onderwijs. Dit kan in het mbo duiden op de reguliere Beroeps Opleidende Leerweg (BOL) of Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) zijn, maar ook onderwijs wat niet (direct) tot een diploma leidt, maar bijvoorbeeld tot een certificaat. Daarnaast kan dit onderwijs zowel publiek als niet-publiek bekostigd zijn. In sommige gevallen wordt zelfs 'informeel leren' op de werkvloer tot llo gerekend.

Op de volgende pagina is een overzicht gegeven van de verschillende vormen van onderwijs op mbo-niveau dat valt onder deze brede definitie en de mate van beschikbare regionale cijfers.

Vormen van llo-onderwijs op mbo-niveau

Beschikbaarheid data over verschillende onderwijsvormen is beperkt

Aangezien Leven Lang Ontwikkelen geen sluitende definitie kent, kunnen verschillende onderwijsvormen worden bestudeerd om in beeld te brengen wat er in de regio gebeurt op het gebied van llo op mbo-niveau. In de tabel rechts is een overzicht gegeven van terminologie die wordt gebruikt om verschillende vormen van onderwijs te duiden. In sommige gevallen is dit een concreet type onderwijs (bijvoorbeeld BBL en BOL), in andere gevallen zijn dit elementen die binnen het onderwijs kunnen worden toegepast (bijvoorbeeld flexibel onderwijs). Ook is de beschikbaarheid van data op regionaal niveau weergegeven.

In de tabel is duidelijk te zien dat er relatief weinig (openbare) data beschikbaar is over mbo-onderwijs dat bijdraagt aan llo. Enkel de data die DUO levert is compleet genoeg om regionale analyses op uit te voeren. DUO levert weinig data op het gebied van nieuwere en niet bekostigde vormen van onderwijs.

In overleg met de Economic Board Zuid-Holland en deelnemende mbo-onderwijsinstellingen is ervoor gekozen om in dit onderzoek te focussen op BBL vanwege de beschikbaarheid van (regionale) cijfers. Waar mogelijk zal een doorkijk gegeven worden naar andere vormen van onderwijs gericht op llo. Denk hierbij aan contractonderwijs, flexibel onderwijs, deeltijdonderwijs, werkplekleren en cursussen/trainingen die certificaten uitgeven.

Vormen van llo-onderwijs en beschikbaarheid data

Type onderwijs	Omschrijving	Beschikbaarheid openbare databronnen	Bron
BBL	Beroepsbegeleidende Leerweg (BBL) is onderwijs wat voornamelijk plaatsvindt op de werkvloer. Studenten zijn in dienst van een werkgever en doen vier dagen per week praktijkervaring op. Zij krijgen een dag per week theorie-onderwijs.	Uitgebreide regionale data over aantallen leerlingen en gediplomeerden. Uit te splitsen naar instelling, opleidingsdomein en opleidingsnaam. Deze data beslaat enkel bekostigde onderwijsinstellingen.	DUO
Deeltijd BOL	Een 'klassieke' beroeps opleidende leerweg (BOL) die aangeboden wordt in deeltijd. Hierdoor kunnen studenten naast hun werk een opleiding volgen. Hierbij hoeft het huidige werk niet in relatie te staan tot de opleiding.	Van bekostigde instellingen is regionale data beschikbaar. Echter kiest minder dan 1% in Zuid-Holland van de studenten in het mbo deze vorm van onderwijs.	DUO
Niet bekostigd onderwijs	Al het onderwijs wat niet door de overheid bekostigd is, maar wel tot een diploma leidt. Hieronder vallen weer verschillende onderwijsvormen.	Landelijke cijfers over leerlingenaantallen, uit te splitsen naar sector/kamer.	SBB
Contractonderwijs	Maatwerk-opleidingen, vaak in de vorm van cursussen en trainingen die leiden tot een certificaat. Deze kunnen worden aangeboden door zowel bekostigde als niet-bekostigde onderwijsinstellingen.	Geen dekkende regionale cijfers beschikbaar voor alle sectoren.	-
Flexibel onderwijs	Koepelterm voor onderwijs dat studenten keuzevrijheid biedt. Hierdoor kunnen studenten bijvoorbeeld tijd- en plaatsonafhankelijk leren. Hieronder vallen ook opleidingen die tot certificaten leiden.	Geen regionale cijfers beschikbaar over zowel vorm als omvang van flexibel onderwijs.	-
Werkplekleren	Alle vormen van leren in authentieke (arbeids-)situaties. Werkplekleren heeft een belangrijke functie binnen BBL-opleidingen, maar kent ook andere (meer maatwerk) vormen.	Buiten BBL-cijfers geen regionale cijfers beschikbaar.	-
Overige (bekostigde) cursussen en trainingen	Al het aanbod van cursussen en trainingen (van private aanbieders) die niet tot een diploma opleiden.	Geen regionale cijfers beschikbaar.	-

Speerpunten EBZ

Focus op speerpunten EBZ

De Economic Board Zuid-Holland heeft vijf speerpuntsectoren aangewezen die kenmerkend zijn voor de provincie en waarop de komende jaren groei en ontwikkeling wordt verwacht. De speerpuntsectoren, die centraal staan in deze analyse, staan in de tabel hiernaast opgesomd.

Echter, er worden binnen het onderwijs en binnen economische indelingen andere sectoren en domeinen gebruikt. Wanneer we spreken over de regionale economie gaat dit vaak over de bedrijvigheid in de regio. Dit wordt (door het CBS) ingedeeld in sectoren volgens de Standaard Bedrijfsindeling (SBI). De tabel rechts geeft (globaal) weer welke bedrijfssectoren passen bij de speerpunten van de EBZ.

Daaropvolgend zijn de verschillende onderwijsdomeinen gekoppeld aan de verschillende bedrijfssectoren. Zo kan er logischerwijs gesteld worden dat opleidingen binnen het domein 'Groen' vooral betrekking hebben op de bedrijvigheid binnen de landbouw en voedings- en genotsmiddelenindustrie. Deze opleidingsdomeinen zijn op hun beurt weer voortgekomen door gebruik te maken van de opleidingsindeling van het ROA.¹ In de bijlagen is een overzicht gegeven van de opleidingsrichtingen binnen de verschillende domeinen.

Koppeling speerpunten EBZ, bedrijfssectoren en opleidingsdomeinen

Speerpunt EBZ	Relevante bedrijfssector(en)	Opleidingsdomein
Haven in transitie	Vervoer en opslag	Logistiek (o.a. maritieme sector).
Feeding & Greening megacities	Landbouw, voedings- en genotsmiddelenindustrie	Groen (zoals food).
Cybersecurity	Informatie en communicatie	ICT
Life Sciences & Health	Zorg, Welzijn	Zorg
High tech & Smart industry	Metaalindustrie, overig industrie	Techniek

1. BBL in Zuid-Holland

Leeftijd mbo-studenten

Het grootste deel van de oudere mbo-studenten volgt een BBL-opleiding

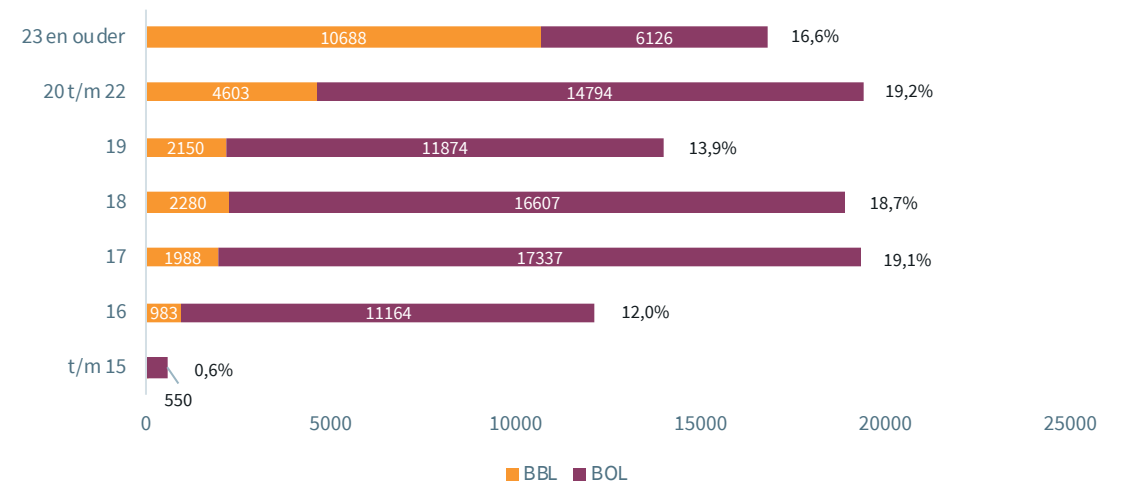
In Zuid-Holland zijn er iets meer dan 100.000 studenten die een bekostigde mbo-opleiding volgen. In de grafiek is te zien dat 16,6% hiervan 23 jaar en ouder is. In totaal is 68,4% in het mbo 18 jaar of ouder.

Van de studenten die 23 jaar of ouder zijn volgt 63% BBL onderwijs (10.688 van de 16.814). Hiermee is het de enige leeftijdscategorie waar de meerderheid dit type onderwijs volgt. Binnen de leeftijdscategorie 20 t/m 22 jaar volgt slechts 24% BBL-onderwijs. Voor jongere studenten is dit ~10%.

Van alle BBL studenten in Zuid-Holland (circa 23.000) is ongeveer 50% 23 jaar of ouder en 40% in de categorie 18 tot 22 jaar. Hiermee kan worden geconcludeerd dat BBL onderwijs sterk bijdraagt aan het llo-aanbod van de provincie, volgens de definitie van llo (onderwijs >18 jaar = 90% BBL).

Op de volgende pagina's zal dieper worden ingegaan op het aanbod van BBL-opleidingen in Zuid-Holland. Deze cijfers zijn echter niet uit te splitsen naar leeftijd. De gepresenteerde cijfers gaan dus over BBL deelnemers/afgestudeerden in alle leeftijdscategorieën.

Verdeling mbo-studenten naar leeftijdscategorie in Zuid-Holland

BBL-landschap

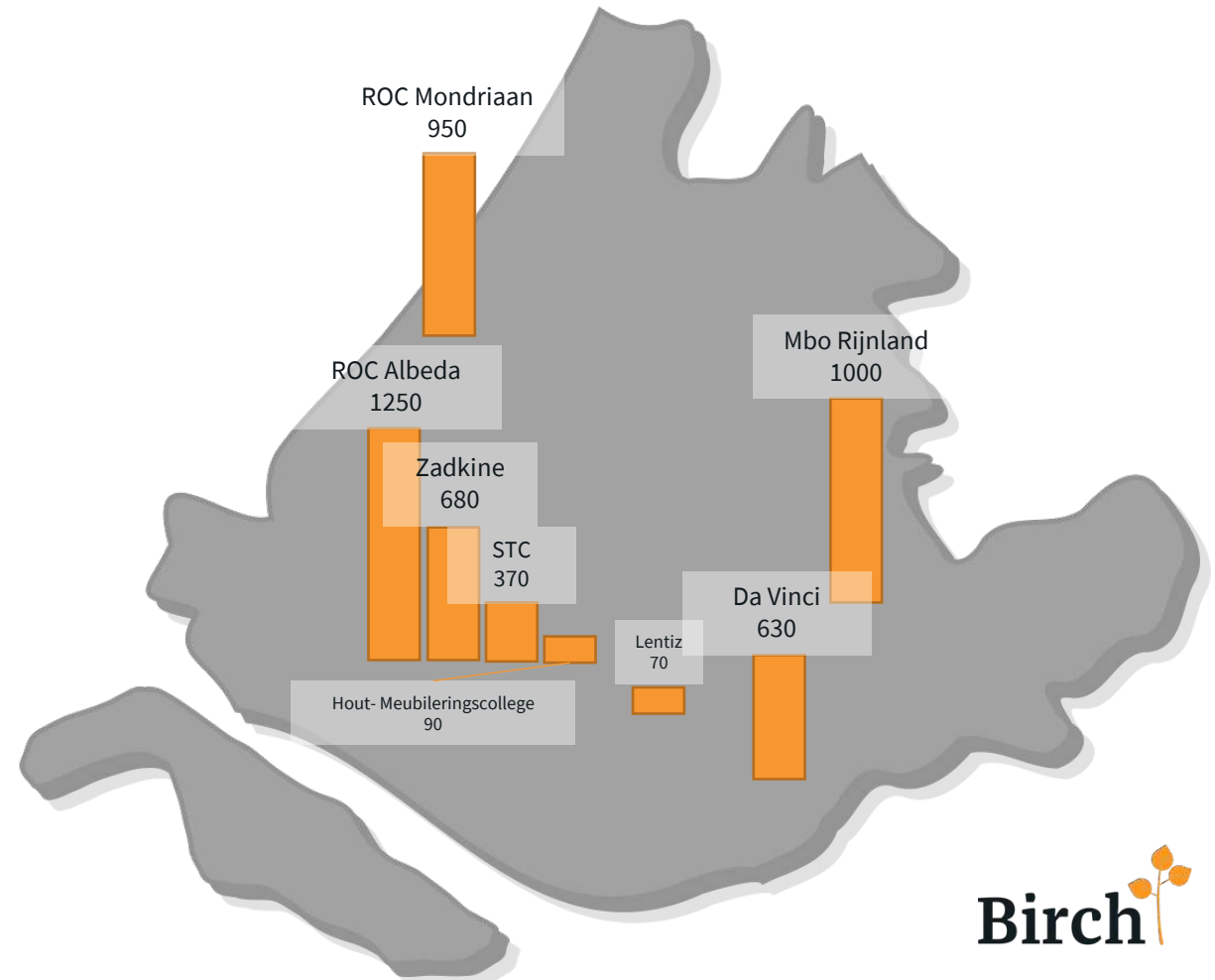
In Zuid-Holland vijf grote, brede aanbieders en drie vaktechnische aanbieders

Om een beeld te krijgen van het mbo-landschap is gekeken naar de afgestudeerde BBL-ers op niveau 2 tot en met 4. In Zuid-Holland studeerden er in 2018 iets meer dan 5.000 BBL-studenten af op mbo niveau 2 t/m 4.

ROC Albeda, mbo Rijnland en ROC Mondriaan zijn elk verantwoordelijk voor ongeveer 20% van deze afgestudeerden. Zadkine en Da Vinci elk voor 15%. De overige afgestudeerden komen van de vakspecialistische instellingen STC en het Hout- en Meubileringscollege. Deze cijfers zijn gegroepeerd over **hoofdvestigingen** van instellingen. De beschikbare data valt niet uit te splitsen naar vestigingen.

Zo zijn bijvoorbeeld de aantallen van het Techniekcollege Rotterdam onderverdeeld onder Albeda en Zadkine en is het Wellantcollege niet meegenomen omdat de hoofdvestiging hiervan zich in de provincie Utrecht bevindt. Het LiS (Leidse Instrumentmakers School) biedt geen route voor BBL-studenten en is daarom niet opgenomen in de figuur.

Aantal afgestudeerde BBL-studenten in Zuid-Holland (2018)

Uitstroom BBL

Sterke daling in BBL-gediplomeerden over alle domeinen

In totaal studeerden er in 2018 ongeveer 25.000 mbo-studenten af in Zuid-Holland. Driekwart hiervan is voltijd BOL-student en ongeveer 20% BBL-student.

Over de laatste vijf jaar is het aantal BBL-afgestudeerden per jaar sterk afgenomen. In 2018 studeerde 26% minder BBL-studenten af dan in 2014. Deze trend is waar te nemen over alle opleidingsdomeinen, met uitzondering van Horeca. Ook de grote BBL-domeinen Zorg en Techniek krompen met elk 25% tussen 2014 en 2018.

Een eenduidige verklaring voor de daling van het aantal BBL-studenten is er niet.¹ Er gaan steeds minder leerlingen naar het vmbo-b en vmbo-k² terwijl deze leerlingen verhoudingsgewijs vaker kiezen voor een BBL-opleiding. Ook de algehele opwaartse druk in het mbo (i.e. verschuiving van deelname aan praktische naar theoretische opleidingen) is nadelig voor het aantal BBL-studenten. Daarnaast spelen ook economisch conjuncturele factoren een rol.

Uitstroom BBL-studenten per opleidingsdomein in Zuid-Holland, 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Vershil 2014- 2018
Bouw	468	362	398	403	400	-15%
Dienstverlening	530	328	409	325	237	-55%
Detailhandel	473	604	412	346	332	-30%
Zorg	2200	2104	1599	1555	1657	-25%
ICT	79	56	50	43	45	-43%
Horeca	338	441	410	359	353	4%
Onderwijs	68	15	7	15	15	-78%
Recreatie, vrijetijd en sport	231	243	212	185	196	-15%
Techniek	1590	1594	1380	1348	1187	-25%
Transport en logistiek	725	577	772	624	501	-31%
Groen*	128	130	159	98	117	-9%
Totaal	6830	6454	5808	5301	5040	-26%

¹ ECBO (2016). De ontwikkeling van de instroom in de bbl: op zoek naar verklaringen van de terugloop. Bron: DUO

² Vmbo-b staat voor 'basisberoepsgerichte leerweg' en vmbo-k staat voor 'kaderberoepsgerichte leerweg'. In beide leerwegen wordt 12 uur beroepsgericht onderwijs gevolgd. Er is een klein verschil in het niveau van de avo-vakken (algemeen vormend onderwijs). Bron: 'Hoe zit het vmbo in elkaar?' - Rijksoverheid.nl

Focusgebieden BBL per instelling

Techniek en zorg hebben focus bij BBL

De tabel geeft de verdeling van BBL-afgestudeerden per onderwijsinstelling naar opleidingsdomein weer. Hierin is gekeken naar de interne verdeling van BBL-afgestudeerden per opleidingsrichting. De twee sterkste domeinen per instelling zijn groen gekleurd. Zo is te zien dat op het ROC Albada in 2018 54% van de BBL-afgestudeerden uit een opleiding in het domein Zorg kwam.

De tabel laat zien dat de Zorg en Techniek de opleidingsdomeinen zijn waarop de meeste focus ligt op BBL-gebied. Bij de vier grootste instellingen in Zuid-Holland zijn dit de twee belangrijkste domeinen voor BBL-opleidingen.

Het ROC Mondriaan kent naast deze twee domeinen relatief veel afstudeerders binnen de Horeca. ROC Da Vinci kent relatief veel BBL-afstudeerders binnen de Detailhandel. Het Domein Bouw is vrij groot op zowel Zadkine als ROC Da Vinci.

Logischerwijs kennen de meer vakspecialistische instelling een focus op andere domeinen. Zo biedt STC enkel BBL-opleidingen aan binnen het domein Transport en Logistiek, is het op het Hout- en Meubelcollege verdeeld tussen de Bouw en Techniek en kent Lentiz een verdeling tussen Groen en Techniek.

Op de volgende pagina's wordt verder ingegaan op de verdeling van verschillende opleidingen binnen deze domeinen.

Verdeling gediplomeerden per instelling (2018)

	ROC Albada	MBO Rijnland	ROC Mondriaan	Zadkine	ROC Da Vinci	STC	Hout- en meubel college	Lentiz
Totaal aantal gediplomeerden	1250	1000	950	680	630	370	90	70
Bouw	3%	6%	9%	10%	12%	-	85%	-
Dienstverlening	4%	3%	6%	6%	10%	-	-	-
Detailhandel	6%	6%	6%	6%	16%	-	-	1%
Zorg	54%	31%	39%	30%	16%	-	-	-
ICT	-	3%	-	-	1%	-	-	-
Horeca	7%	6%	15%	8%	1%	-	-	-
Onderwijs	1%	-	-	-	-	-	-	-
Recreatie, vrijetijd en sport	2%	7%	4%	1%	9%	-	-	-
Techniek	21%	34%	18%	37%	30%	-	15%	33%
Transport en logistiek	3%	2%	4%	2%	4%	100%	-	-
Groen*	-	-	-	-	-	-	-	66%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Verdeling opleidingsdomeinen

Aanbod Bouw en Techniek verdeeld over provincie, overige sectoren meer focus

Wanneer de verdeling van het totaal aantal gediplomeerden per opleidingsdomein wordt verdeeld over de Zuid-Hollandse onderwijsinstellingen, ontstaat een ander beeld: de onderstaande tabel laat zien dat sommige opleidingsdomeinen relatief gelijkmatig zijn verdeeld over de instellingen, terwijl andere domeinen juist zijn toe te schrijven aan een of twee specifieke instellingen. In het (licht)groen zijn de aanbieders met het sterkste marktaandeel per opleidingsdomein weergegeven.

Voor studenten binnen de bouw lijken zich gelijkmatig te verdelen over de onderwijsinstellingen. Het grote zorgdomein is voor 40% toe te schrijven aan het Albeda. ICT is op zijn beurt grotendeels bij het mbo Rijnland aanwezig. Het technische domein lijkt ook redelijk gelijkmatig verdeeld over de grootste vijf onderwijsinstellingen. Op de volgende pagina's wordt van de vijf speerpuntsectoren van EBZ, vertaald naar de opleidingsdomeinen binnen het mbo, de verdeling naar de verschillende aanbieders weergegeven.

Verdeling gediplomeerden per opleidingsdomein (2018)

	Bouw	Dienstverlening	Detailhandel	Zorg	ICT	Horeca	Onderwijs	Recreatie, vrijetijd en sport	Techniek	Transport en logistiek	Groen
Totaal aantal gediplomeerden	400	240	330	1650	45	350	15	196	1250	500	45
ROC Albeda	8%	19%	23%	40%	-	24%	100%	15%	21%	7%	-
Mbo Rijnland	16%	14%	17%	19%	73%	18%	-	35%	28%	5%	-
ROC Mondriaan	20%	24%	16%	22%	-	40%	-	19%	14%	7%	-
Zadkine	17%	18%	12%	12%	7%	16%	-	4%	20%	2%	-
ROC Da Vinci	19%	25%	31%	6%	20%	3%	-	28%	15%	5%	-
STC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	74%	-
Hout- en meubelcollege	20%	-	-	-	-	-	-	-	1%	-	-
Lentiz	-	-	-	-	-	-	-	-	2%	-	100%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: DUO, ROA

*Cijfers zijn gebaseerd op hoofdvestiging van de onderwijsinstelling. Daarom is het Wellantcollege (hoofdvestiging Houten) in deze grafiek niet meegenomen. Echter heeft het Wellant wel een aantal vestigingen in Zuid-Holland.

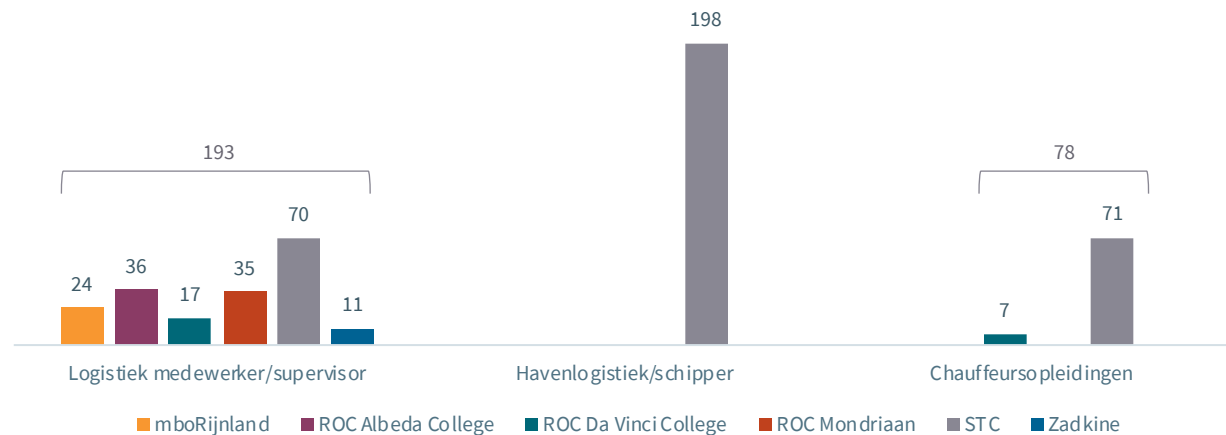
Uitsplitsing Logistiek (EBZ speerpunt Haven in transitie)

STC enige aanbieder van opleidingen specifiek gericht op de haven

Binnen het domein Logistiek is een splitsing te maken tussen drie typen opleidingen: chauffeursopleidingen (chauffeur goederenvervoer, chauffeur openbaar vervoer, etc.), de opleidingen tot logistiek medewerker/supervisor en alle opleidingen omtrent de haven (schipper, medewerker havenoperaties, havenlogistiek, etc.).

De opleidingen tot logistiek medewerker/supervisor worden door de meeste Zuid-Hollandse onderwijsinstellingen aangeboden, waarbij het STC het hoogste aantal gediplomeerden per jaar heeft. De opleidingen op het gebied van havenlogistiek worden enkel aangeboden door het STC, evenals het overgrote deel van de chauffeursopleidingen.

Grootste opleidingen logistiek, in gediplomeerden (2018)

Uitstroom Logistiek (EBZ speerpunt Haven in transitie)

Logistiekopleidingen op niveau 2/3 leiden vooral op tot vrachtwagenchauffeur

Binnen de logistiekopleidingen wordt redelijk specifiek opgeleid naar een aantal beroepen. Zo stroomt meer dan 28% van de personen met een mbo 2/3 opleiding voor transport en logistiek uit naar een beroep als vrachtwagenchauffeur.

Mbo 2/3 transport en logistiek

Beroep	Uitstroom (%)
Vrachtwagenchauffeurs	28,2
Transportplanners en logistiek medewerkers	10
Laders, lossers en vakkenvullers	6,5
Bedieners mobiele machines	6
Chauffeurs auto's, taxi's en bestelwagens	5,4

Mbo 4 transport en logistiek

Beroep	Uitstroom (%)
Transportplanners en logistiek medewerkers	11,8
Dekofficieren en piloten	9,2
Vrachtwagenchauffeurs	9
Bedieners mobiele machines	5,6
Managers logistiek	4,8

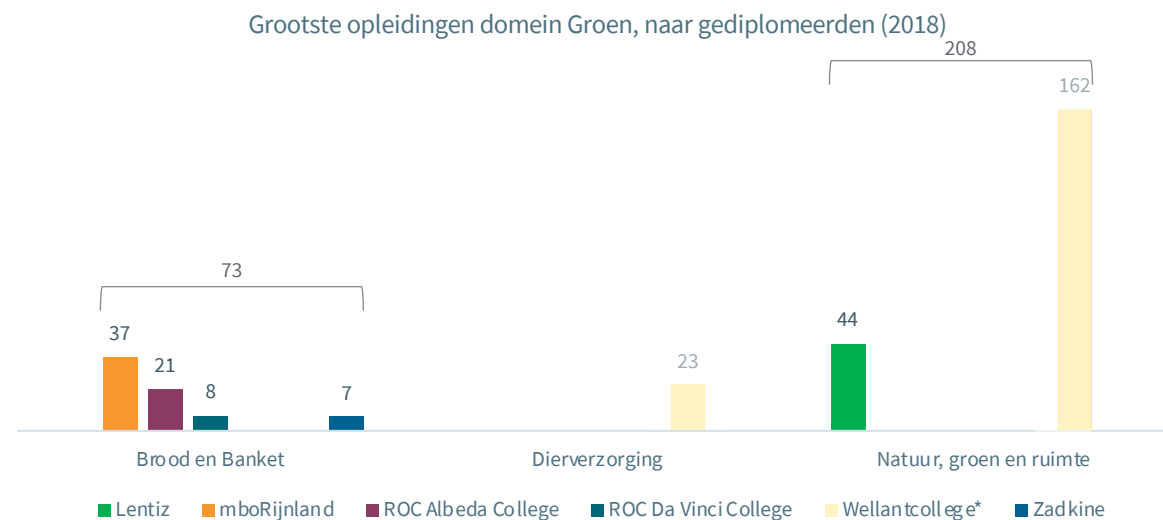
Uitsplitsing Groen (EBZ speerpunt Feeding & Greening megacities)

Verschil in aanbieders van bakkersopleidingen en opleidingen natuur, groen en ruimte

Onder het domein groen (ook wel voedsel, natuur en milieu) vallen onder andere bakkersopleidingen, diervverzorging en opleidingen in de richting van natuur, groen en ruimte.

De bakkersopleidingen worden aangeboden op meerdere mbo-instellingen, waarvan het overgrote deel van de studenten deze volgt op het mbo Rijnland en het Albeda College.

Voor de overige opleidingen zijn ook cijfers van het Wellantcollege meegenomen ter indicatie. Dit zijn cijfers van zowel de vestigingen in Zuid-Holland als in Utrecht en kunnen dus niet direct vergeleken worden met de overige cijfers. Het is niet bekend welk deel hiervan is toe te schrijven aan de vestigingen binnen Zuid-Holland. Het Wellantcollege en Lentiz zijn de enige aanbieders van opleidingen natuur, groen en ruimte in de provincie.

*Cijfers voor het Wellantcollege beslaan zowel de gediplomeerden op de vestigingen in provincie Zuid-Holland als provincie Utrecht.

Uitstroom Groen (EBZ speerpunt Feeding & Greening megacities)

Binnen domein groen voornamelijk uitstroom in bosbouw, veeteelt en landbouw

De opleidingen binnen het domein Groen leiden vooral op tot hoveniers, tuinders en kwekers, veetelers en land- en bosbouwers. Binnen deze beroepen komt bijna 40% van de uitstromers terecht. Hierin lijkt weinig verschil te zitten tussen de verschillende onderwijsniveaus. Op mbo 4 niveau behoort het beroep vrachtwagenchauffeur tot de top-5 van grootste beroepen waar studenten naar uitstromen.

Mbo 2/3 voedsel, natuur en milieu

Beroep	Uitstroom (%)
Hoveniers, tuinders en kwekers	20,4
Veetelers	12,9
Land- en bosbouwers	5,8
Bedieners mobiele machines	3,7
Hulpkrachten landbouw	3,4

Mbo 4 voedsel, natuur en milieu

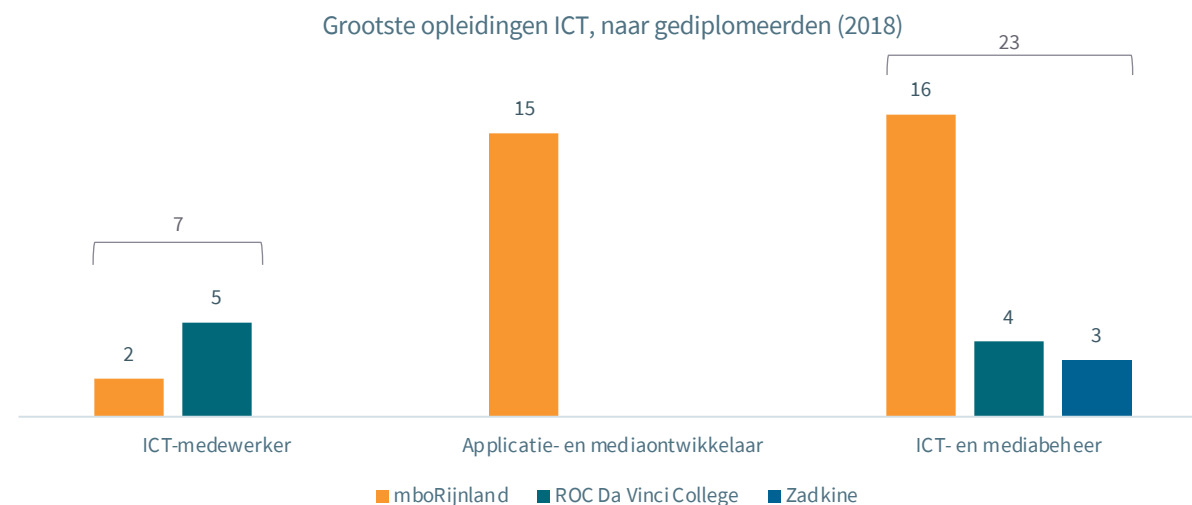
Beroep	Uitstroom (%)
Veetelers	17,9
Hoveniers, tuinders en kwekers	11,5
Land- en bosbouwers	8,6
Bedieners mobiele machines	3,2
Vrachtwagenchauffeurs	3,2

Uitsplitsing ICT (EBZ speerpunt Cybersecurity)

Mbo Rijnland voornaamste aanbieder binnen het ICT domein

In Zuid-Holland is het domein ICT op het gebied van BBL een van de kleinere domeinen. In 2018 behaalden 45 personen hun diploma. Het overgrote deel hiervan is op mbo 4 niveau en valt onder de opleidingen tot applicatie- en mediaontwikkelaar of de opleidingen ICT- en mediabeheer. Vrijwel alle van deze studenten volgden hun opleiding op het Mbo Rijnland.

De overige studenten (op mbo 2/3 niveau) volgden een opleiding tot ICT-medewerker. Deze wordt op zowel het Zadkine als Mbo Rijnland aangeboden, maar zijn zeer klein.

Uitstroom ICT (EBZ speerpunt Cybersecurity)

Grote verschillen in uitstroom tussen niveau 2/3 en niveau 4 binnen ICT

Binnen het domein ICT, met ROA categorie 'informatica', is er een groot verschil te zien in de uitstroom naar beroepen tussen de verschillende onderwijsniveaus. Op mbo 4 niveau is de uitstroom geconcentreerd in drie beroepen, namelijk software- en applicatieontwikkelaars, databank- en netwerkspecialisten en gebruiksondersteuning ICT. Gezamenlijk stroomt meer dan 55% van de studenten uit naar deze beroepen.

Op niveau 2/3 is de uitstroom meer divers. Slechts 8% van de studenten op dit niveau wordt software- en applicatieontwikkelaar of databank- en netwerkspecialist. Opvallend is dat studenten met een niveau 2/3 opleiding relatief vaak het beroep administratief medewerker of receptionist uitoefenen.

Mbo 2/3 informatica

Beroep	Uitstroom (%)
Software- en applicatieontwikkelaars	8,1
Databank- en netwerkspecialisten	7,9
Administratief medewerkers	7
Gebruiksondersteuning ICT	6,8
Receptionisten en telefonisten	4,5

Mbo 4 informatica

Beroep	Uitstroom (%)
Software- en applicatieontwikkelaars	20,3
Databank- en netwerkspecialisten	20
Gebruiksondersteuning ICT	14,8
Receptionisten en telefonisten	3,5
Elektriciens en elektronici	3,5

Uitsplitsing Zorg (EBZ speerpunt Life sciences & health)

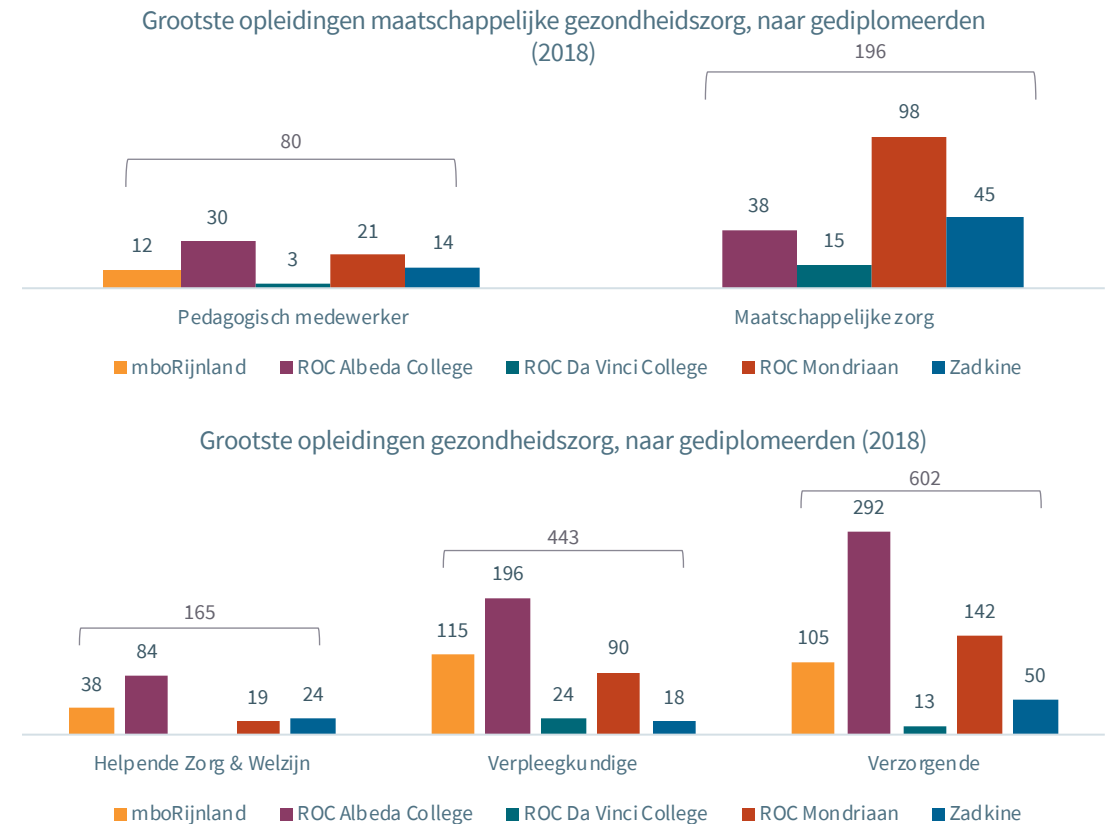
Verschil in focus tussen maatschappelijke zorg en gezondheidszorg

Opleidingen binnen het domein Zorg zijn grofweg op te splitsen in twee typen: maatschappelijke gezondheidszorg en gezondheidszorg. In Zuid-Holland studeerden in 2018 respectievelijk 302 en 1355 BBL'ers in deze richtingen af.

Tussen 2014 en 2018 daalde het aantal gediplomeerden in het zorgdomein van ongeveer 2200 naar 1650. Dit komt neer op bijna 25%. Deze daling zit zowel in de maatschappelijke gezondheidszorg als de gezondheidszorg.

De twee grootste opleidingen binnen de maatschappelijke gezondheidszorg zijn pedagogisch medewerker en de opleiding maatschappelijke zorg. Vooral bij die laatste is te zien dat het grootste gedeelte van deze studenten afstudeert aan het ROC Mondriaan. Bij de opleiding tot pedagogisch medewerker is dit gelijkmatiger verdeeld over de verschillende onderwijsinstellingen.

Voor de grootste opleidingen binnen de gezondheidszorg zien we voor elk van de opleidingen eenzelfde soort verdeling: ROC Albada is de grootste aanbieder, gevolgd ROC Mondriaan en mbo Rijnland.

Uitstroom Zorg (EBZ speerpunt Life Sciences & health)

Zorgopleidingen zijn redelijk beroepsgericht

De tabellen maken inzichtelijk in welke beroepen gediplomeerden binnen het zorgdomein uitstromen. Voor elke opleidingsrichting zijn de vijf belangrijkste beroepen weergegeven. Deze uitstroomcijfers zijn voor **zowel BOL als BBL** en zijn gebaseerd op **landelijke** cijfers. Hierdoor zijn deze cijfers indicatief voor de belangrijkste beroepen per opleidingsrichting maar niet 1-op-1 toepasbaar op de arbeidsmarkt van Zuid-Holland.

Hierin valt op dat opleidingen in het zorgdomein, in vergelijking met andere domeinen (zie volgende pagina's), relatief specifiek opleiden tot bepaalde beroepen. Zo stroomt 43% van alle gediplomeerden van een mbo 2/3 opleiding gezondheidszorg uit als verzorgende. Meer dan 50% van de personen met een mbo-opleiding in de maatschappelijke gezondheidszorg wordt sociaal werker, groeps- en woonbegeleider of gaat in de kinderopvang of als onderwijsassistent werken. In de zorg kan dus gesproken worden over sterk beroepsgerichte opleidingen.

Mbo 2/3 gezondheidszorg

Beroep	Uitstroom (%)
Verzorgenden	43
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	7,3
Verpleegkundigen (mbo)	6,7
Gespecialiseerd verpleegkundigen	5,4
Leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten	4,3

Mbo 2/3 maatschappelijke gezondheidszorg

Beroep	Uitstroom (%)
Leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten	29,1
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	22,2
Verzorgenden	7,2
Schoonmakers	4,8
Verkoopmedewerkers detailhandel	3,8

Mbo 4 gezondheidszorg

Beroep	Uitstroom (%)
Verzorgenden	15,9
Verpleegkundigen (mbo)	14,8
Medisch praktijkassistenten	12,1
Gespecialiseerd verpleegkundigen	9,4
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	7,9

Mbo 4 maatschappelijke gezondheidszorg

Beroep	Uitstroom (%)
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	33,3
Leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten	18,3
Verzorgenden	5,2
Verkoopmedewerkers detailhandel	4,3
Maatschappelijk werkers	3,2

Uitsplitsing Techniek (EBZ speerpunt High tech & Smart industry)

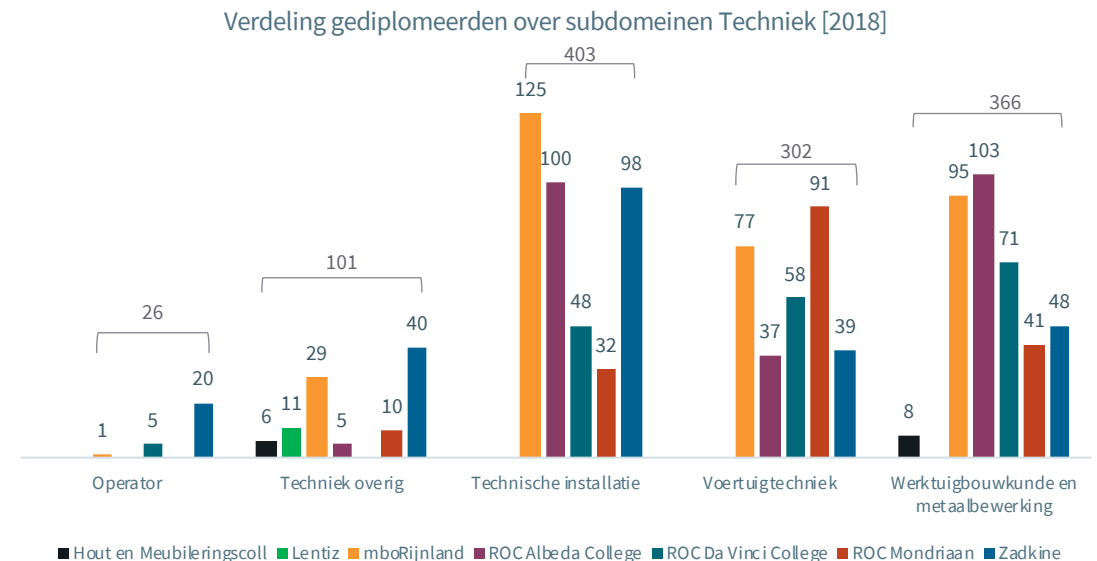
Verdeling opleidingen binnen domein Techniek verschilt

Het domein Techniek kent een grote verscheidenheid aan opleidingen. Binnen het domein zijn er vijf verschillende ‘subdomeinen’ aan te duiden waaronder verschillende opleidingen vallen. Deze zijn:

- **Operator:** Mechanisch operator, procesoperator, etc.
- **Techniek overig:** Middenkader engineering, technisch leidinggevende, werkvoorbereider houtbranche, etc.
- **Technische installatie:** Servicetechnicus installatietechniek, infratechniek, etc.
- **Voertuigtechniek:** Autotechniek, mobiele werktuigen, etc.
- **Werktuigbouwkunde en metaalbewerking:** werkvoorbereider installatie, metaalbewerken, etc.

De subdomeinen technische installatie, voertuigtechniek en werktuigbouwkunde zijn de grootste met elk meer dan 300 afgestudeerden per jaar in de provincie.

Binnen deze subdomeinen is een verschil te zien waarop de verschillende instellingen zich focussen. Mbo Rijnland focust zich relatief sterk op opleidingen binnen de technische installatie, terwijl ROC Mondriaan meer studenten heeft bij voertuigtechniek. Binnen werktuigbouwkunde is juist Albeda de grootste aanbieder.

Uitstroom Techniek (EBZ speerpunt High tech & Smart industry)

Uitstroom domein techniek verschilt sterk per opleidingsrichting

Per opleiding stromen gediplomeerden uit in verschillende soorten beroepen. Deze zijn weergegeven in de tabellen hiernaast. Hierin is te zien dat er groot verschil in 'focus' kan zitten van uitstroomberoepen. Vanuit de mbo 4 opleidingen voertuigtechniek gaat 24% aan de slag als automonteur. En is het bij de opleidingen onder technische installatie redelijk voor de hand liggend dat een gediplomeerde het beroep van elektricien gaat uitoefenen (19%), terwijl dit bij werktuigbouwkunde op operator meer divers is.

Wat opvalt is dat iets meer dan 7% van de studenten werktuigbouwkunde en metaalbewerking een baan vinden als transportplanner of logistiek medewerker, gevolgd door het beroep technicus bouwkunde en natuur. Wat ook opvalt is dat bijna 8% van de personen met een mbo 4 opleiding tot operator als verkoopmedewerker in de detailhandel terechtkomt.

Mbo 4 werktuigbouwkunde en metaalbewerking

Beroep	Uitstroom (%)
Transportplanners en logistiek medewerkers	7,3
Technici bouwkunde en natuur	7,1
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	6,7
Machinemonteurs	6,7
Metaalbewerkers en constructiewerkers	6,7

Mbo 4 technische installatie

Beroep	Uitstroom (%)
Elektriciens en elektroniciamonteurs	19,4
Technici bouwkunde en natuur	8
Transportplanners en logistiek medewerkers	5,6
Software- en applicatieontwikkelaars	5,6
Machinemonteurs	4,4

Mbo 4 voertuigtechniek

Beroep	Uitstroom (%)
Automonteurs	24,2
Machinemonteurs	7
Verkoopmedewerkers detailhandel	4
Transportplanners en logistiek medewerkers	3,2
Elektriciens en elektroniciamonteurs	3

Mbo 4 operator

Beroep	Uitstroom (%)
Verkoopmedewerkers detailhandel	7,8
Technici bouwkunde en natuur	5
Meubelmakers, kleermakers en stoffeerders	4,6
Transportplanners en logistiek medewerkers	4,3
Schoonmakers	4

Tussenconclusies mbo-landschap

Zorg en Techniek zijn grootste domeinen, opleidingen geconcentreerd

- Er is weinig data beschikbaar over nieuwe vormen van onderwijs. Dit maakt het moeilijk om op regionaal niveau inzicht te verschaffen in de aard en omvang van onderwijs wat bijdraagt aan llo. Vanwege de beschikbaarheid aan data is het grootste deel van deze analyse gebaseerd op BBL-onderwijs. Binnen het BBL-onderwijs is bijna driekwart van de studenten ouder dan 23, hierdoor vervult dit type onderwijs een belangrijke functie voor llo.
- Een groot deel van de BBL-studenten in Zuid-Holland kiest voor een opleiding in de zorg of techniek. In 2018 studeerden er 1657 studenten af in de zorg (33% van totaal) en 1198 in de techniek (24% van het totaal).
- Zuid-Holland kent een divers landschap van vijf breed opgezette mbo-instellingen (ROC Albeda, MBO Rijnland, ROC Mondriaan, Zadkine en ROC Da Vinci) en drie vaktechnische instellingen (STC, het Hout- en Meubileringscollege en Lentiz). Bij vier van de vijf breed opgezette mbo-instellingen hebben de onderwijsdomeinen Zorg en Techniek het grootste aandeel in hun aanbod van BBL-onderwijs. De vaktechnische instellingen richten zich op Transport en logistiek, Bouw en Groen.
- De BBL-studenten binnen het domein Bouw (en in mindere mate Techniek) zijn redelijk gelijkmatig verdeeld over de verschillende instellingen in Zuid-Holland. Binnen de andere opleidingsdomeinen zijn één of twee instellingen verantwoordelijk voor het gros van de gediplomeerden en vindt dus concentratie plaats.
- Binnen de domeinen Techniek en Zorg is er op opleidingsniveau ook verschil tussen de verdeling van studenten naar de onderwijsinstellingen. Zo is maatschappelijke gezondheidszorg voornamelijk bij het ROC Mondriaan aanwezig, terwijl voor andere gezondheidszorg-opleidingen zoals verpleegkundige en verzorgende ROC Albeda de grootste aanbieder is. De drie grootste stromingen binnen het domein techniek (voertuigtechniek, werktuigbouwkunde en technische installatie) kennen ook elk een andere grootste aanbieder.
- De opleiding voor logistiek is sterk geconcentreerd bij STC. Dit zijn met name de opleidingen die zijn gericht op de haven. In Groen is Lentiz in Zuid-Holland de grootste opleider, maar ook Wellant (met een hoofdvestiging buiten de provincie) heeft een groot aandeel in de groen-opleidingen binnen Zuid-Holland.
- Er is slechts een klein aantal BBL ICT studenten. MBO Rijnland is daarin de grootste aanbieder. Op niveau 4 gaan de meeste studenten ICT wel aan de slag in een ICT-gerelateerd beroep. Voor studenten niveau 3 is de spreiding naar beroepen echter groter, bijvoorbeeld ook naar administratief medewerker en receptionist.

2. De regionale economie - Beroepen

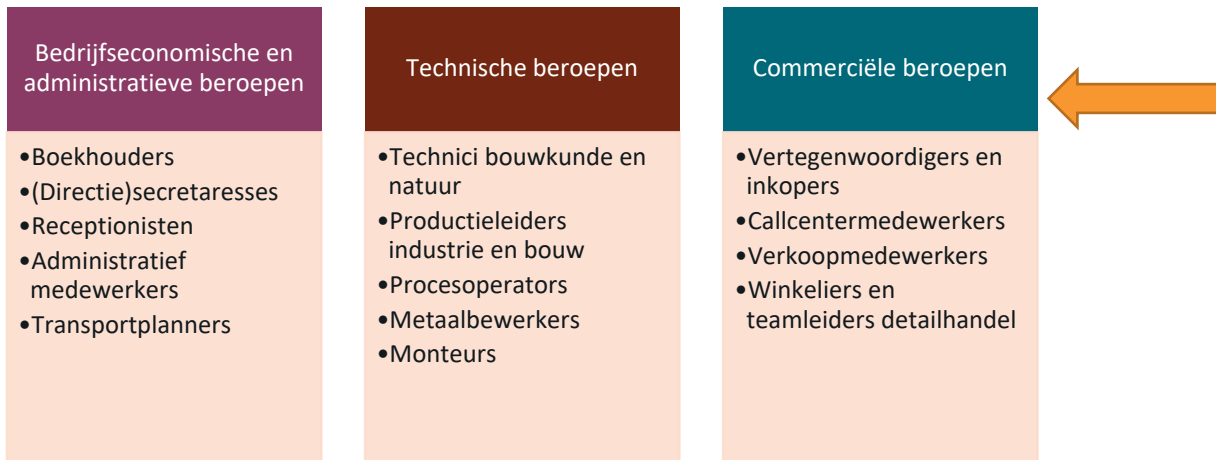
Beroepsklassen en beroepen in Nederland

Meeste banen op mbo-niveau zijn ‘bedrijfseconomisch en administratief’ of ‘technisch’ van aard

We bekijken in dit hoofdstuk de economie vanuit het perspectief van de beroepen. De figuur rechts geeft inzicht in de verhouding van verschillende beroepsklassen van banen op mbo-niveau. De meeste beroepen op mbo-niveau vallen onder de beroepsklassen ‘bedrijfseconomische en administratieve beroepen’ en ‘technische beroepen’.

Anders dan beroepen op hbo- en wo-niveau zijn technische beroepen en commerciële beroepen sterker vertegenwoordigd op mbo-niveau. De beroepsklassen zorg en welzijn en managers zijn daarentegen minder sterk vertegenwoordigd.

Onder deze beroepen valt dan weer een classificatie van beroepen. Een aantal voorbeelden hiervan zijn hieronder weergegeven.

Verdeling beroepsklassen voor banen op mbo-niveau in Nederland

Prognoses en situatie per beroep in Zuid-Holland

Veel vraag naar verkoopmedewerkers en zorgpersoneel

Baanopeningen

In de tabel rechts zijn de beroepen gesorteerd naar het aantal te verwachten jaarlijkse baanopeningen in Zuid-Holland. Alle weergegeven beroepen zijn op mbo-niveau.¹ Het aantal baanopeningen per beroep is weergegeven in kolom 1. Deze prognose loopt tot 2022. De te verwachten baanopeningen zeggen iets over de *toekomstige* vraag naar een beroep.

De meeste baanopeningen in Zuid-Holland zijn er voor verkoopmedewerkers, verzorgenden en administratief medewerkers.

Spanning

Ook is de krapte van de beroepen weergegeven. De spanningsindicator (kolom 2) geeft de verhouding tussen het aantal mensen dat het beroep wil uitoefenen vanuit de werkloosheidspopulatie tegenover het aantal openstaande vacatures. Hoe krappere het beroep, hoe minder direct beschikbare personen er te vinden zijn per vacature.

Deze spanningsindicator zegt dus iets over de *huidige* vraag naar een beroep. Gezien de huidige spanning op de arbeidsmarkt zijn de meeste beroepen 'krap'. Wat opvalt is dat logistieke banen als 'zeer krap' worden gezien samen met verpleegkundigen en timmerlieden. Voor administratief medewerkers, sociaal werkers en boekhoudkundig medewerkers is er minder krapte.

Beroepen gesorteerd naar het aantal te verwachten baanopening in Zuid-Holland (top 20)

Beroepen	1. Verwachte baanopeningen per jaar (tot 2022)	2. Spanningsindicator
Verkoopmedewerkers detailhandel	3.254	krap
Verzorgenden	2.624	krap
Administratief medewerkers	2.072	gemiddeld
Kelners en barpersoneel	1.967	krap
Receptionisten en telefonisten	1.307	krap
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	1.150	gemiddeld
Callcentermedewerkers outbound en overige verkopers	1.053	krap
Timmerlieden	963	zeer krap
Vrachtwagenchauffeurs	842	zeer krap
Transportplanners en logistiek medewerkers	816	zeer krap
Verpleegkundigen (mbo)	811	zeer krap
Leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten	789	krap
Chauffeurs auto's, taxi's en bestelwagens	775	gemiddeld
Hoveniers, tuinders en kwekers	745	krap
Boekhoudkundig medewerkers	731	gemiddeld
Kassamedewerkers	688	krap
Medisch praktijkassistenten	628	krap
Boekhouders	568	krap
Vertegenwoordigers en inkopers	561	krap
Automonteurs	540	zeer krap

Bron: ROA, UWV

¹ Beroepen worden naar niveau ingedeeld volgens beroepenclassificatie ISCO. Voor beroepen op mbo-niveau kan ISCO-niveau 2 en 3 worden gebruikt. Zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/classificaties/onderwijs-en-beroepen/beroepenclassificatie--isco-en-sbc-->

Baanopeningen Techniek

Technische beroepen kennen hoge krapte en relatief veel nieuwe baanopeningen

De technische sector kent over het algemeen grote tekorten van geschikt personeel. Wanneer we specifiek kijken naar de verwachte baanopeningen van technische beroepen zien we dat het grootste deel van deze beroepen net buiten de top 20 valt, zoals (on)zichtbaar is op de vorige pagina.

Vrijwel elk technisch beroep kent een hoge mate van krapte en een groot aantal beroepen kent meer dan 200 nieuwe baanopeningen per jaar. De komende jaren worden er vooral veel nieuwe banen voor automonteurs, elektriciens en elektronicamonteurs, loodgieters en technici bouwkunde verwacht.

Uitzondering is het beroep procesoperator. Voor dit beroep is de arbeidsmarkt ruim. Dat wil zeggen dat er meer mensen zijn die dit beroep willen uitoefenen dan dat er vraag naar is. Ook worden er weinig nieuwe baanopeningen voor procesoperatoren verwacht.

Technische beroepen gesorteerd naar het aantal te verwachten baanopening in Zuid-Holland

Beroepen	1. Verwachte baanopeningen per jaar (tot 2022)	2. Spannings- indicator
Automonteurs	540	zeer krap
Elektriciens en elektronicamonteurs	439	zeer krap
Loodgieters en pijpfitters	370	krap
Technici bouwkunde en natuur	367	krap
Bedieners mobiele machines	338	krap
Productiemachinebedieners	316	zeer krap
Metaalbewerkers en constructiewerkers	297	krap
Lassers en plaatwerkers	287	krap
Machinemonteurs	223	zeer krap
Assemblagemedewerkers	191	zeer krap
Productieleiders industrie en bouw	178	zeer krap
Productcontroleurs	138	zeer krap
Procesoperators	79	ruim

Verhouding baanopeningen en uitstroom mbo 2/3

Voor opleidingen met de meeste baanopeningen is relatief goede aansluiting vanuit het onderwijs

Eenzelfde soort overzicht voor baanopeningen kan worden gegeven per opleidingsrichting. In de tabel rechts zijn alle mbo 2/3 opleidingsrichtingen weergegeven met daarnaast de verwachte baanopeningen binnen de beroepen waartoe deze opleidingen opleiden. Dit zijn **zowel BOL als BBL-opleidingen**. Op de volgende pagina is de tabel voor mbo 4 opleidingen weergegeven.

Het hier weergegeven aantal baanopeningen is gekoppeld aan het aantal uitstromers om inzicht te geven in hoeverre deze baanopeningen vervuld kunnen worden door gediplomeerden van reeds bestaande opleidingen in Zuid-Holland.

De laatste kolom toont een verhouding: hoe hoger het getal hoe groter de verwachte vraag ten opzichte van het opleidingsaanbod. Oftewel: hoe hoger het getal, hoe meer vraag er is vanuit de arbeidsmarkt om gediplomeerden vanuit deze opleidingen. Een getal onder de 1 betekent dat er meer studenten afstuderen dan dat er baanopeningen zullen zijn. Overigens moet hierbij gerealiseerd worden dat deze baanopeningen ook door andere personen op de arbeidsmarkt ingevuld kunnen worden, zoals baanwisselaars of werkzoekenden.

Hieruit komt naar voren dat er voor alle mbo 2/3 opleidingen binnen de gezondheidszorg de meeste nieuwe banen worden verwacht. Dit ligt net iets onder het aantal personen dat uit deze opleidingen stroomt. De grootste discrepantie zit in de facilitaire dienstverleningen, media en vormgeving, en technische installatie, het aantal gediplomeerden ligt lager dan het aantal baanopeningen.

Verwachte baanopeningen (2018–2022) en uitstroom (2018) per opleidingsrichting, (mbo 2/3)

Opleiding	Domein	Verwachte baanopeningen per jaar	Uitstroom ZH (BOL + BBL)	Verhouding baanopeningen en uitstroom
mbo 2/3 gezondheidszorg	Zorg	1.951	2593	0,8
mbo 2/3 technische installatie	Techniek	684	593	1,2
mbo 2/3 bouw en infra	Bouw	672	768	0,9
mbo 2/3 commercieel, financieel en administratief	Dienstverlening	620	837	0,7
mbo 2/3 secretarieel	Dienstverlening	513	523	1,0
mbo 2/3 detailhandel	Detailhandel	484	1175	0,4
mbo 2/3 transport en logistiek	Transport en Logistiek	455	1193	0,4
mbo 2/3 veiligheid	Dienstverlening	362	916	0,4
mbo 2/3 informatica	ICT	351	551	0,6
mbo 2/3 werktuigbouwkunde en metaalbewerking	Techniek	322	794	0,4
mbo 2/3 maatschappelijke zorg	Zorg	313	657	0,5
mbo 2/3 voertuigtechniek	Techniek	301	504	0,6
mbo 2/3 voedsel, natuur en milieu	Groen	293	0	-
mbo 2/3 techniek overig	Techniek	287	323	0,9
mbo 2/3 schoonheids- en haarverzorging	Recreatie, vrijetijd en sport	278	640	0,4
mbo 2/3 horeca	Horeca	229	667	0,3
mbo 2/3 media en vormgeving	ICT	203	158	1,3
mbo 2/3 facilitaire dienstverlening	Dienstverlening	157	109	1,4
mbo 2/3 recreatie, vrijetijd en sport	Recreatie, vrijetijd en sport	128	556	0,2
mbo 2/3 operator	Techniek	113	121	0,9

= opleidingsrichting met meer baanopeningen dan uitstroom

Verhouding baanopeningen en uitstroom mbo 4

Groot verschil in baanopeningen en uitstroom binnen technische opleidingen

Op mbo 4 niveau is eenzelfde beeld te zien binnen de gezondheidszorg: binnen dit opleidingsdomein worden de meeste baanopeningen verwacht, maar is deze vraag in balans met de huidige uitstroom uit het onderwijs.

Grote tekorten worden verwacht binnen de domeinen technische installatie, werktuigbouwkunde, bouw en infra, voertuigtechniek en operator. Oftewel: in vrijwel alle technische opleidingsrichtingen is er meer toekomstige vraag naar personeel dan dat er leerlingen afstuderen.

Hierbij moet wel worden vermeld dat deze cijfers niet direct te vergelijken zijn met de baanopeningen op pagina 25 en 26. Dit komt omdat afgestudeerden in een bepaalde opleidingsrichting 'uitwaaiëren' naar verschillende beroepen. Zo kan het zijn dat er voor de opleidingsrichting operator 165 baanopeningen worden verwacht, terwijl er voor het *beroep* procesoperator maar 79 baanopeningen worden verwacht. Dit komt omdat personen met een opleiding tot procesoperator bijvoorbeeld ook als verkoopmedewerker in de detailhandel terechtkomen (zie slide 22).

Verwachte baanopeningen (2018-2022) en uitstroom (2018) per opleidingsrichting (mbo 4)

Opleiding	Domein	Verwachte baanopeningen per jaar	Uitstroom ZH (BOL + BBL)	Verhouding baanopeningen en uitstroom
mbo 4 gezondheidszorg	Zorg	1.307	1611	0,8
mbo 4 secretariaat	Dienstverlening	707	852	0,8
mbo 4 commercieel, financieel en administratief	Dienstverlening	687	1185	0,6
mbo 4 technische installatie	Techniek	638	129	4,9
mbo 4 detailhandel	Detailhandel	536	692	0,8
mbo 4 werktuigbouwkunde en metaalbewerking	Techniek	528	350	1,5
mbo 4 bouw en infra	Bouw	481	325	1,5
mbo 4 voedsel, natuur en milieu	Groen	438	0	-
mbo 4 techniek overig	Techniek	420	531	0,8
mbo 4 maatschappelijke zorg	Zorg	359	1444	0,2
mbo 4 voertuigtechniek	Techniek	252	146	1,7
mbo 4 media en vormgeving	ICT	235	1226	0,2
mbo 4 onderwijs	Onderwijs	232	502	0,5
mbo 4 transport en logistiek	Transport en logistiek	183	808	0,2
mbo 4 operator	Techniek	165	134	1,2
mbo 4 horeca	Horeca	162	385	0,4
mbo 4 schoonheids- en haarverzorging	Recreatie, vrijetijd en sport	159	212	0,8
mbo 4 informatica	ICT	139	948	0,1
mbo 4 recreatie, vrijetijd en sport	Recreatie, vrijetijd en sport	122	742	0,2
mbo 4 facilitaire dienstverlening	Dienstverlening	110	86	1,3

■ = opleidingsrichting met meer baanopeningen dan uitstroom

Tussenconclusies regionale economie - Beroepen

Voor technische beroepen is de verhouding tussen vraag en afgestudeerden scheef

- De meeste beroepen op mbo-niveau (in aantallen) vallen onder de beroepsklassen 'bedrijfseconomisch en administratief' en 'technisch'. Hierin verschillen mbo-beroepen van beroepen op hbo- en wo-niveau, waarin de beroepsklassen 'zorg en welzijn' en 'managers' een groter aandeel hebben. Onder deze beroepsklassen vallen vervolgens weer een tal van beroepen.
- De komende jaren ontstaat er veel vraag naar zorgpersoneel in de detailhandel. Daar worden in Zuid-Holland ook de meeste studenten in opgeleid. De arbeidsmarkt blijft desondanks krap voor het beroep verzorgende. Er is ook veel vraag naar verkoopmedewerkers in de detailhandel, ook daarvoor is de uitstroom vanuit de opleiding detailhandel aanzienlijk, de spanningsindicator staat op krap. De grootste huidige krapte zit in de beroepen binnen de logistiek (vrachtwagenchauffeurs, transportplanners, etc.) en verpleegkundigen.
- Voor opleidingen met de meeste baanopeningen is er sprake van een relatief goede verhouding met het aantal afstudeerders. Voor de opleidingen richting de zorg en economie lijken de baanopeningen redelijk in verhouding te staan met het aantal gediplomeerden. Voor vrijwel elke technische opleidingsrichting worden er meer baanopeningen verwacht dan dat er mensen afstuderen.

3. De regionale economie - Sectoren

Opleidingsniveau per sector

Welzijn, bouw en vervoer en opslag zijn ‘mbo-sectoren’

Waar we eerder de economie bekeken vanuit het perspectief van de beroepen, bekijken we het nu vanuit de sectoren. Per bedrijfssector zijn er grote verschillen in het opleidingsniveau van de werknemers. In de tabel zijn alle sectoren gearceerd waar meer dan een derde van de werknemers in Zuid-Holland een mbo-achtergrond (niveau 2,3 of 4) heeft. Dit betreft zowel BOL als BLL. Vooral in de welzijnssector, de bouw en vervoer en opslag is het percentage mbo'ers hoog. Verder werken er relatief veel mbo'ers in de handel (zowel detail- als groothandel) en in de verschillende vormen van industrie.

Verdeling opleidingsniveau werknemers per sector

Sector	Aantal werknenden	Basisonderwijs	vmbo	vmbo t/gl	havo/vwo	mbo 2/3	mbo 4	hbo	wo
Detailhandel	173.000	9%	14%	17%	14%	16%	17%	9%	4%
Welzijn	149.000	3%	6%	6%	8%	29%	20%	20%	7%
Specialistische zakelijke dienstverlening	140.500	1%	2%	3%	10%	7%	12%	30%	35%
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	127.500	2%	4%	4%	8%	12%	15%	28%	28%
Onderwijs	122.500	1%	2%	2%	9%	6%	7%	45%	28%
Zorg	120.500	2%	2%	3%	6%	11%	17%	30%	29%
Overige zakelijke dienstverlening	103.500	10%	10%	6%	12%	21%	12%	17%	8%
Vervoer en opslag	97.000	8%	12%	8%	11%	25%	16%	12%	6%
Groothandel	96.500	5%	10%	9%	9%	17%	20%	20%	10%
Bouwnijverheid	86.000	6%	17%	5%	5%	27%	21%	12%	4%
Horeca	72.000	11%	12%	18%	19%	13%	14%	9%	2%
Financiële dienstverlening	71.500	1%	2%	3%	12%	7%	17%	31%	27%
Informatie en communicatie	67.000	1%	2%	5%	13%	7%	12%	35%	26%
Overige dienstverlening	42.500	3%	8%	4%	9%	26%	14%	18%	17%
Metaalindustrie	41.000	7%	16%	4%	5%	26%	13%	19%	11%
Overige industrie	40.500	10%	20%	8%	5%	21%	16%	11%	6%
Landbouw, bosbouw en visserij	33.000	11%	18%	11%	9%	18%	18%	8%	3%
Cultuur sport en recreatie	30.000	3%	5%	7%	14%	14%	12%	32%	13%
Chemische industrie	22.500	5%	11%	4%	6%	22%	19%	15%	17%
Voedings- en genotmiddelenindustrie	17.000	8%	12%	9%	10%	25%	16%	10%	8%
Energie	12.000	8%	12%	7%	6%	21%	10%	16%	20%

 = sector met meer dan een derde van de banen op mbo-niveau

Voorspellers voor vraag naar llo

Vier factoren op sectoraal niveau die indicatie geven voor vraag naar llo

Percentage werknemers met een vast dienstverband	Werknemers in vast dienstverband krijgen vaker de mogelijkheid om zich (bij) te scholen. ¹ Hoe groter het percentage werknemers in vast dienstverband in een sector, hoe groter de potentie voor llo.
Percentage werknemers werkzaam bij een grote organisatie	Werknemers bij grote organisaties krijgen vaker de mogelijkheid om zich (bij) te scholen, zo gebruiken grote werkgevers bijvoorbeeld vaker subsidies. ² Hoe meer mensen werkzaam zijn bij grote organisaties binnen een sector, hoe groter de potentie voor llo.
Percentage voltijd werknemers	Werknemers die voltijd werken scholen zich vaker dan werknemers die parttime werken. ³ Hoe meer mensen in een sector dus een voltijd baan hebben, hoe meer potentie er is voor llo in de sector.
De omvang en groei van de sector	Hoe groter een sector (in de toekomst), hoe meer werknemers er zijn die deel kunnen nemen aan llo.

¹Adult Education Survey (2017)

²SCP (2019). Arbeidsmarkt in kaart: Investeren werkgevers in scholing van werknemers?

³ ECBO (2010). Een leven lang leren in 2010: onderzoeksrapportage van de monitor postinitieel en de monitor publieke infrastructuur

Sectoraal profiel Zuid-Holland

Potentie voor llo in Vervoer en opslag, Welzijn, Groothandel en Bouw

De tabel geeft voor elke sector inzicht in de omvang, het groeipotentieel en de kenmerken van werknemers voor Zuid-Holland. De sectoren waarin veel mbo-opgeleid personeel werkt zijn hier oranje gearceerd.

De verschillende variabelen in de tabel zijn graadmeters voor de mogelijkheden voor werknemers binnen de verschillende sectoren om deel te nemen aan onderwijs wat bijdraagt aan Leven Lang Ontwikkelen. Over het algemeen is het zo dat werknemers zich vaker naast hun werk scholen als

a) ze in vast dienstverband zitten, b) werkzaam zijn een grote organisatie en c) voltijd (i.p.v. parttime) werken. Daarnaast geven de omvang en de verwachte groei van een sector ook een indicatie van de omvang van deze groep. Per sector is aangegeven in welke mate er voldaan wordt aan deze **voorspellers voor llo-behoefte**.

Binnen de ‘mbo-sectoren’ (oranje gearceerd in de tabel) is te zien dat Vervoer en opslag op alle variabelen groen kleurt. Welzijn, Groothandel en Bouw kleuren op drie van de vier variabelen groen. Echter werkt er in de welzijnssector een klein deel van de werknemers voltijd en werken er relatief weinig mensen bij grote organisaties binnen de groothandel en bouw.

Kijkend naar deze graadmeters kan er worden geconcludeerd dat er binnen de sectoren Vervoer en opslag, Welzijn, Groothandel en Bouwnijverheid de meeste potentie zit voor het aanbieden voor LLO-onderwijs.

Economische kenmerken per sector in Zuid-Holland

	Werkenden	Verwachte jaarlijkse groei (tot 2022)	% in vast dienstverband	% werkzaam bij grote organisaties (>100 werknemers)	% werknemers voltijd (35+ uur per week)
Detailhandel	173.000	0,9%	65%	61%	35%
Welzijn	149.000	0,9%	86%	80%	16%
Specialistische zakelijke dienstverlening	140.500	1,6%	90%	39%	65%
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	127.500	0,4%	95%	94%	70%
Onderwijs	122.500	0,3%	88%	66%	42%
Zorg	120.500	1,9%	91%	71%	38%
Overige zakelijke dienstverlening	103.500	0,2%	70%	54%	51%
Vervoer en opslag	97.000	1,0%	82%	71%	66%
Groothandel	96.500	1,7%	91%	47%	76%
Bouwnijverheid	86.000	1,5%	85%	35%	85%
Horeca	72.000	1,0%	47%	38%	32%
Financiële dienstverlening	71.500	-0,2%	91%	61%	70%
Informatie en communicatie	67.000	0,9%	91%	48%	77%
Overige dienstverlening	42.500	0,2%	76%	29%	46%
Metaalindustrie	41.000	0,1%	85%	55%	85%
Overige industrie	40.500	0,4%	89%	57%	62%
Landbouw, bosbouw en visserij	33.000	-0,9%	51%	19%	64%
Cultuur sport en recreatie	30.000	0,5%	63%	34%	43%
Chemische industrie	22.500	-1,2%	87%	85%	79%
Voedings- en genotmiddelenindustrie	17.000	0,3%	73%	64%	63%
Energie	12.000	0,0%	86%	86%	78%

Oranje = sector met meer dan een derde van de banen op mbo-niveau

Groen = bovengemiddelde scores op voorspellers llo-behoefte

Tussenconclusies regionale economie - sectoren

Potentie llo in Vervoer en opslag, Welzijn, Groothandel, Bouw en Zorg

- In de welzijnssector, bouw, detail- en groothandel, vervoer en opslag en industrie zijn in Zuid-Holland relatief veel mbo'ers werkzaam (meer dan een derde van de werknemers in de sector).
- We onderscheiden vier voorspellers voor behoefte aan llo-onderwijs in een sector: 1) percentage werknemers met een vast dienstverband 2) percentage werknemers werkzaam bij een grote organisatie 3) percentage voltijd werknemers en 4) omvang en groei van de sector. De mate waarin deze kenmerken aanwezig zijn, zegt iets over de potentie die er is voor het aanbieden van llo-onderwijs binnen een sector.
- Van de sectoren waar relatief veel mbo'ers werken en waar bovengemiddeld wordt gescoord op de voorspellers voor de behoefte aan llo, blijkt er de meeste potentie te liggen voor llo in de sectoren Vervoer en opslag, Welzijn, Groothandel en Bouw. De zorg kent een kleiner aandeel mbo maar scoort wel op drie van de vier voorspellers voor llo-behoefte. Een aantal sectoren binnen de industrie zijn grote mbo-sectoren, maar laten weinig groei zien en scoren daarom niet hoog op de voorspellers voor llo-potentie.

4. Conclusies

Conclusies

Deze analyse geeft inzicht in het mbo-landschap gericht op Leven Lang Ontwikkelen in Zuid-Holland. Op basis hiervan kan er tussen de onderwijsinstellingen in de regio overleg worden gestart om het aanbod van onderwijs beter aan te laten sluiten bij de arbeidsmarkt. Hierbij gaat het vooral om onderwijs wat zich richt om het Leven Lang Ontwikkelen in de provincie te bevorderen. Uit de analyse kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

Mbo-landschap

- Deze analyse geeft een beeld van het aanbod van BBL-opleidingen. Juist de opkomende markt van flexibel- en contractonderwijs bij zowel bekostigde als niet-bekostigde opleidingsinstellingen is, op basis van kwantitatieve data, moeilijk in beeld te brengen. De enige mogelijkheid om dit goed in beeld te brengen is het uitvragen van cijfers bij zowel bekostigde als niet-bekostigde onderwijsinstellingen.
- Binnen Zuid-Holland vindt concentratie plaats van de verschillende opleidingsdomeinen bij de verschillende instellingen. Sowieso door de aanwezigheid van drie vakgerichte onderwijsinstellingen, maar ook bij de brede opleidingsinstellingen valt concentratie waar te nemen.
- De opleidingsdomeinen Zorg en Techniek zijn het grootst binnen Zuid-Holland. Alle brede onderwijsinstellingen bieden opleidingen in deze domeinen aan. Als wordt ingezoomd op het niveau van de opleiding zien we binnen deze domeinen een concentratie van opleidingen bij de verschillende instellingen. Per opleiding is er duidelijk een grootste aanbieder te herkennen.

Vraag vanuit de arbeidsmarkt

- Er is veel vraag naar verzorgenden en verkoopmedewerkers in de provincie. Daar wordt vanuit het mbo in de provincie ook in grote mate voor opgeleid. De grote krapte zit in de techniek: de spanningsindicator staat op zeer krap voor een groot aantal beroepen en het de uitstroom vanuit de opleidingen is kleiner dan de het aantal baanopeningen. Ondanks het feit dat er veel studenten voor worden opgeleid, is dit blijkbaar nog onvoldoende om aan de vraag van de arbeidsmarkt te voldoen.

Voorspellers voor llo-onderwijs

- Van de sectoren waar relatief veel mbo'ers werken en die bovengemiddeld scoren op de voorspellers voor de behoefte aan llo, blijkt er de meeste potentie te liggen voor llo in de sectoren Vervoer en opslag, Welzijn, Groothandel en Bouw. De zorg kent een kleiner aandeel mbo maar scoort wel op drie van de vier voorspellers. Een aantal sectoren binnen de industrie zijn grote mbo-sectoren, maar laten weinig groei zien en scoren daarom niet hoog op de voorspellers voor llo-potentie.

BIJLAGE: Koppeling domeinen en opleidingsrichtingen

Binnen het onderzoek is er een koppeling gemaakt tussen verschillende opleidingsdomeinen en opleidingsrichtingen zoals het ROA ze classificeert. In de tabel rechts is een overzicht gegeven welke opleidingsrichtingen behoren tot welk opleidingsdomein. Voor een uitgebreide beschrijving van de verschillende opleidingen onder de opleidingsrichtingen zie het [ROA Rapport](#).

Opleidingsdomein	ROA opleidingsrichting (mbo 2/3 + mbo 4)
Bouw	• Bouw en infra
Dienstverlening	• Commercieel, financieel en administratief • Facilitaire dienstverlening • Secretarieel • Veiligheid
Detailhandel	• Detailhandel
Zorg	• Gezondheidszorg • Maatschappelijke zorg
ICT	• Informatica • Media en vormgeving
Horeca	• Horeca
Onderwijs	• Onderwijs
Recreatie, vrijetijd en sport	• Recreatie, vrijetijd en sport • Schoonheids- en haarverzorging
Techniek	• Technische installatie • Voertuigtechniek • Werktuigbouwkunde en metaalbewerking • Operator • Techniek overig
Logistiek	• Transport en logistiek
Groen	• Voedsel, natuur en milieu

Colofon

Versie 1.0

14 januari 2020

Dit factbook is opgesteld door Birch Consultants in opdracht van Economic Board Zuid-Holland en ROC Mondriaan. Dit factbook is besproken in het Bestuurlijk Overleg Onderwijs in Zuid-Holland op dinsdag 29 oktober 2019.

Opdrachtgever:

Ferrie Förster – projectleider Human Capital Economic Board Zuid-Holland

Marcel van den Broek – Onderwijsdirecteur Menskracht 7, ROC Mondriaan

Opdrachtnemer Birch Consultants:

Corine Bos

Elmar Cloosterman

Leonie Oosterwaal

Voor vragen of opmerkingen bij dit document kunt u mailen naar Corine Bos (corine.bos@birch.nl)